

שבת רביעית של ספירה

אהבה

סגלתי אימה נשאתי / ועריה כסיתי
חדרי הביאותי / ולבנון הושבתי
ואשכול עשיתי / ויושביו המסיתי
ועתודותיהם שושתי (ישעיהו יג) סגלתי
דודי עזבתי נטושה / כאשה מגרשה
חלושה ואנושה / ביד נוגש ענושה
זמן ישעי חושה / ואקרא דרושה
ותרא איבתי ותכסה בושה (מיכה ז) דודי

סגלתי ראיתי ככבליך / בצער עליך
פשוטה מעליך / פרועה דליך
ופעמוני זקב עלי תלתליך
מעי המו לך ואבוא אליך
ואפרש כנפי עליך (יחזקאל טו ח) סגלתי

איומה. כנסת ישראל - איומה כנדגלות^(שה"ש ו, ד), כדפרישית לעיל. **נשאתי.** גידלתיה ורוממתיה. ואשא אותם על כנפי נשרים בצאתם ממצרים. **ועריה כיסיתי.** כשיצאו ממצרים היו ערום ועריה, לבושים בגדים פחותים כעבדים ושבויים, והקב"ה כיסה אותם בתכשיטין נאים מבית מצרים. ועוד: היו ערומים מתורה ומצוות, והקב"ה הלבישם בהוד תפארת התורה. **חדרי הביאותי.** בחדרי היקף עננים. או על שם המקדש והמשכן, שנקרא 'חדר הורת' (שה"ש ג, ד). **ולבנון.** א"י, שנאמר (דברים א, ז) "ארץ הכנעני והלבנון". **ואשכול עשיתי.** עשיתך כ'אשכול הכופר' (שה"ש א, ד). ועוד נראה לפרש על המקדש והמזבח, שהיה ריח ניחוח לה', ומלבין עוונות ישראל ומכפרן. ובמדרש חזית: "אשכול הכופר" - בן נזירה אומר: 'אשכול' זה הקב"ה, איש שהכל בו, 'הכופר' שכפר באומות העולם. דבר אחר: 'אשכול' זה בית המקדש וכו'". **ויושביו.** יושבי ארץ כנען. **המסיתי.** לשון "המסו את לבבנו" (דברים א, כח). **ועתודותיהם.** מעמדם ומצבם (רש"י), והוא לשון יסוד. ורד"ק פירש- אוצרותיהם. **שושתי.** בזיתי (תרנ"ט יונתן), כמו "שוסים את הגרנות" (ש"א כג, א). **עזבתי נטושה.** ה-ע' בשורק, כמו 'נעזבתי'; והוא תשובת כנסת ישראל להקב"ה. **חלושה ואנושה.** שניהם לשון חלשות. **ביד נוגש ענושה.** שעונשין אותי כסף, בעלילות שמתעללין עלי. **ככבליך.** שלשלאות של ברזל; על שם כובד הגלות. **בצער עולריך.** עול הגלות. **פשוטה מעליך.** לשון 'מעיל'. על שם שגזולין וחומסין עד הבגדים מעלינו. **פרועה דליך.** לשון גידול שיער, כמו "גדל פרע" (במדבר ג, ה), וכן "דלת ראשך כארגמן" (שה"ש ז, ו) - שהוא השיער; על שם שאנחנו בגלות אבל שמגדל שיער. פירוש אחר: לשון גילוי ובזיון, כמו "ופרע ראש האשה" (במדבר ה, יח) - שסותר קליעת שיערה כדי לבזותה. **ופעמוני זהב עלי תלתליך.** דרך הנשים לקלוע תוך השיער פעמוני זהב, לנוי ותכשיט. ותלמידי חכמים דורשין: דברי תורה הנחמדים מזהב, תילי תילים של הלכות. **תלתליך.** קווצות השיער התלויות. **מעי המו לך.** נהפכו עלי המון מעי, לשוב אליך. **ואפרוש כנפי.** לשון נישואין, כמו "ופרשת כנפך על אמתך" (רות ג, ט), כעניין שנאמר (הושע ג, כב) "וארשתך לי באמונה".

דודי באתי במצודה / ברשת צר לכודה
ביד בכל בודדה / ביד פרס נדודה
ביד ינו שדודה / באדום גלמודה
שימני כחותם קקדם מיסדה
ותגלגנה בנות יהודה (תהלים מח ב) **דודי**

סגלתי רחם ארממה / וגם זכור אןכרה
חסתי על געורה / וראיתי מגורה
עוד אפאר תארה / ואצהיר מאור זגרה
ויבוא לה צורה / ויחבש את שברה
התפתחי ציון מוסרי צנארה (ישעיהו נב ב)
קומי אורי כי בא אורה (ישעיהו ס א) **סגלתי**

דודי אכלוני שני דבים ואריות
ושמו בית קדשי למעון פריץ חיות
מואב ועמלק קדר ונביות
תקרא שנת גאלה לשיות השביות
וקרבנו לעבודתה כמעז איש וליות דודי

סגלתי נחיתיה בשביה / בכבל צר פלויה
נפוצה וזרויה / בארץ מאפליה
וננתי שבויה / תשבי לעלויה
כי יעקב בחר לו יה (תהלים קלה ד) **סגלתי**

וקרבנתנו לשמה הגדול סלה באמת, להודות לה וליסדה באהבה. ברוך אתה יי הבורח בעמו ישאל באהבה.

בזודה. יושבת ביד כאבל. **נדודה.** בגלות, כציפור נודד מן קינו. **שדודה.** גזולה מכל האומות. **גלמודה.** יחידה, כלו נשארה מעט מזעיר. **שימני כחותם.** על לבך, שלא תשכחני. **קקדם מיוסדה.** כמו שהוא מיוסד מימי קדם בשיר השירים, שנאמר (ח, ו) "שימני כחותם על לבך". **חסתי על געורה.** חמלתי על אהבת געורה. **מגורה.** לשון מורא ופחד, כמו "מגור מסביב" (ירמיהו ו, כה). או לשון גירות. **עוד אפאר תארה.** כלו יבא עוד זמן שאפאר תוארך כתואר פני המלכים. **ואצהיר.** לשון אור זך וחזק, כמו 'הצהריים'. **ויחבוש.** לשון רפואה. **מוסרי צנארה.** עניין קשירה, וכינוי הוא לעול הגלות המונח על צוארינו כעול כבד. **קומי אורי.** אמר זה כנגד ירושלים; ו'אורי' הוא לשון ציוני, כמו 'האר'. והאור הוא משל על השמחה והטובה. **כי בא אורה.** הגיע זמן ישועתך. **דובים ואריות.** אומות העולם, שגוזלין וטורפין אותנו כחיות רעות. **למעון פריץ חיות.** זהו חזיר הבר, וכינוי הוא למלכות אדום שנמשל לחזיר. **קדר ונביות.** כינוי למלכות ישמעאל. **לשיות השביות.** ישראל, שנקראו "שה פזורה ישראל" (ירמיה ג, יז). **כמעז.** לשון אחיזה ודיבוק, כזכר המעורה בנקבה. **איש ולויות.** פירש"י (מ"א ז, לו) "איש ולויתו. 'לויות' לשון דיבוק". נחיתך. נהגתיך, כמו "ולא נחם" (שמות יג, יז) - נהגם. **בכבל צר.** לשלואות ברזל של הצר, כמו "בכבלי ברזל" (תה' קמט, ח). **כלויה.** עצורה וסגורה בגלות, לשון "בית הכלא" (מ"א כב, כז). וה-'ל' של 'כלויה' במקום א', כאילו אמר 'כלואה'. **נפוצה וזרויה.** שניהם לשון מפוזר ומפורד. **בארץ מאפליה.** ה-'מ' בשווא, וה-'א' בפתח, וה-'פ' דגושה; והוא לשון חושך ואפילה, ולהגדיל האופל סמך אותו למילת 'ה', וכן "שלהבתי" (שח"ש ח, ו). וכינוי הוא לגודל צרת הגלות בארצות העמים. **ונותי שבויה.** ירושלים ובית המקדש שהיו בית דירה להקב"ה, וכן כנסת ישראל שנקרא 'נוות בית' (תה' סח, יג), הן בשביה. **תשבי בעלויה.** תהיה מיושבת בעלויה כבראשונה, כמו "ויישבו טירותיהם" ביחזקאל (כה, ד). ואפשר שרמז אגב אורחיה לאליה התשבי. [ופ"ז תשוב למעלתה; ולא נראה]. **וחתום בר אלעזר.**

זולת

על הראשונים ועל האחרונים לעולם ועד חק ולא יעבר. אמת שאמה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד. אמה הוא מלכנו, מלך אבותינו אמה. למען שמך מהר לגאלנו כאשר גאלת את אבותינו. אמת מעולם שמך הגדול עלינו נקרא באהבה, אין אלהים זולתך.

סימן: א"ב, אפרים בר יצחק חזק

אלהי בך אהבך / כטובע לנמל יאבך / אמר טוב לךבך (ישעיהו מא ז)

בשמך תמיד חתלתי / אף פי עליך נקטלתי / נפתולי אלהים נפתלתי (בראשית ל ח)

אל תרחק ממני (תהלים לה כב)

גרת עם משך ותובל / נמשכתי ביד שובל / כצאן לטבח יובל (ישעיהו נג ז)

דבקתי מאד בעדותיך / הסתופף בכנף מדותיך / קציעות כל בגדותיך (תהלים מה ט)

אל תרחק ממני

הרחקתי גדוד משך / ולבי קרוב לשמך / וראיה פי עמך (שמות לג ז)

וצאן ידך נמוגה / ואחור לא נסוגה / רעה את צאן ההרגה (זכריה יא ד)

אל תרחק ממני

אלוהי בך אהבך. לשון חיבור ודיבור, כמו "וימינו תחבקנו" (שה"ש ב, ו). **כטובע לנמל יאבך**. כאדם שרוצה לטבוע, והוא משתדל בכל כוחו להגיע לשפת הנהר. "ויאבך איש עמר" (בראשית לב, כה) תרגם אונקלוס 'ואשתדל'. **אומר טוב לדבק**. טוב להדבק בהקב"ה. **חותלתי**. לשון קישור וכריכה, כילד הכרוך אחרי אמו. **אף כי עליך נקטלתי**. אע"פ שעל קידוש שמך תמיד נהרגתי. **נפתולי אלוהים**. כלו' אע"פ כן דבקתי באמונת הש"י, ולא סרתי מאחוריו; ולכן גם אתה אל תרחק ממני. **משך ותובל**. כינוי למלכות פרס ויון. **ביד שובל**. מבני שעיר הוא, וכינוי לגלות אדום. **כצאן לטבח יובל**. כצאן שהובא לשחיטה. 'יובל' לשון הבאה. **בעדותיך**. בתורת ה' ובמצוותיו, שהן עדות בין ישראל להקב"ה. **הסתופף בכנף מידותיך**. לחסות תחת כנפי השכינה. **מדותיך**. מלבושך, לשון "מדו בד" (ויקרא ו, א); ומידותיו של הקב"ה שזן בהן את העולם, הן הן מלבושי. **קציעות**. הוא שקורין בל"א 'אינגבר' (קנימון). **בגדותיך**. כמו 'בגדיך'. **וצאן ידך נמוגה**. ישראל שנקראו צאנו של הקב"ה, נמסו מצרת הגלות. **ואחור לא נסוגה**. לא נסוג אחור ליבנו (תה"מ, ט), ולא סרנו צאחרי עבודת הש"י.

זְכוּר הָרֵג רַב / עָלֶיךָ נִפְשֵׁי תִקְרַב / וְנִפְלַ מְמַנּוּ רַב (שמות יט כא)

חֲסִידֶיךָ וּמִינְחָדֶיךָ מִקְרַב / בְּקֶרֶב וְצִדְהֵרִים וְעָרַב / עִם שְׂרִידֵי חֶרֶב (ידימיהו לא א)

אל תרחק ממני

טְחִי תִפְל וּמְדוּחִים / אֲלֵי גֵיל הַשְּׂמָחִים / וּבְמִשְׁכָּנוֹת מְבַטְחִים (ישעיהו לב יח)

יִרְאֶיךָ נִסְקָלִים וְנִנְחָקִים / וְאֵלֹהֵי הַן הַלּוֹקִים / בֵּינֵי הַדְּבָקִים (ע"פ דברים ד ד)

אל תרחק ממני

כּוֹרַע לְתֻלוֹי בְּמַגּוּד / יַעֲצֵנִי בְּךָ לְבָגָד / לְבוּל עֵץ לְסָגָד (ע"פ ישעיהו מד ט)

לֹא אֲצַתִּי לְרַעוֹת אֶחָרָיו / נִמְתִּי יִבְשׁוּ כָּל חֲבָרָיו / רַע יִרְוַע כִּי עָרַב (משלי יא ט)

אל תרחק ממני

מִחֲמַת עֶפֶר זוּחַל / לִירְחֵי שְׁוֹא אֲנִי נוּחַל / וּמָה כְּחִי כִי אֵיחָל (איוב ו יא)

נִפְשֵׁי בְּךָ דְּבָקָה / כִּיּוֹנֵק נִכְנַס לְרִבְקָה / הַשְּׁבִיעַ נֶפֶשׁ שִׁקְקָה (תהלים קז ט)

אל תרחק ממני

זְכוּר הָרֵג רַב. רמז לגזירות ושמועות שגזרו על ישראל, והרגו כמה אלפים ורבבות, על שלא רצו לסור אחרי אלוהים אחרים. **טְחִי תִפְל**. דומה אמונתם כבונה מחיצה וטח אותה ב'תפל', שהוא הקרקע הדומה לסייד, ואינו מתקיים לפני הגשמים; כך הם נתפסין ונדחים בכל דבריהם. **אֲלֵי גֵיל הַשְּׂמָחִים**. פסוק הוא באיוב (ג, כב); פ' הם מלאים כל טוב, ושמים כשתבא איזה שמחה בעיר כדי שיוכלו לשמוח. **כוֹרַע לְתֻלוֹי בְּמַגּוּד**. כורעים לצלם התלוי ביתד התקוע בכותל. 'מגוד' יתד בלשון תלמוד (שבת כט:). **לְבוּל עֵץ לְסָגָד**. פירש"י (ישעיהו מד, ט) "לרקבון עץ", לכרוע ולהשתחוות. ורד"ק פ' "ענף עץ", לשון 'בול הרים' (איוב מ, כ). **אֲצַתִּי**. חקתי, לשון "ויאצו המלאכים" (בראשית יט, טו). **נִמְתִּי**. כמו 'נאמותי', לשון "נאום ה'" (בראשית כב, טז). **רַע יִרְוַע**. שבור ישבר. **כִּי עָרַב**. כי בטח בו, לשון "אנכי אערבנו" (בראשית מג, ט); ופסוק הוא במשלי (יא, טו) "רע ירוע כי ערב זר". **מִחֲמַת עֶפֶר זוּחַל**. ארס התנינים והשרצים הניגרים על הארץ; וכינוי הוא לאומות העולם, שטמאים ומאוסין כשרצים. **לִירְחֵי שְׁוֹא אֲנִי נוּחַל**. מחמת הצרות שמגלגלין עלי, כלו חודשי ושנותי בהבלי העולם, ולא אוכל לעבוד ה' יתברך, והנני נוהל ירחי שוא. **וּמָה כְּחִי כִי אֵיחָל**. מה זכות יש לי לסמוך עליו שאקווה לישועת הש"י. **לְרִבְקָה**. מקום שמכניסין שם העגלים לפטם, שמתאוה העגל ומשתוקק להיות שם תמיד; כך נפשי דבקה בך תמיד לעבודתך. **נִפְשֵׁי שִׁקְקָה**. מתאוה וחושקת להדבק בך.

שׁוֹנְאֵיךְ בְּלִבּוֹת זְהוּהֵיִם / לְשׁוֹנֵם מְדַבֶּרֶת גְּבוּהֵיִם / שְׁנָא עֲבַד אֱלֹהֵיִם (מלאכי ג' ד')

עֲמִיד בְּעֲצָתָם לֹא יֵשֵׁב / וּבִתְוֹכֶם לֹא יִתְחַשֵּׁב / מְשַׁמְרִים הַכְּלִי שְׁנָא (יונה ב' ט)

אל תרחק ממני

פְּלִיאָה בְּעֵינַי נִשְׁגָּהָ / לְמִדְהָהּ הֵיִשׁ קִצְבָה / הִנֵּה קָמָה וְגַם נִצְבָה (ע"פ בראשית לז ז')

צוֹעֲקֵת הֶבְא מָדוּד / אוֹמְרַת לִי מַה לָּךְ נְדוּד / מַה דוֹדְךָ מְדוּד (שה"ש ה' ט)

אל תרחק ממני

קוּמָה לְצֵאת כַּפְעֵם בַּפְעֵם / תִּרְעֵם בְּשִׁבְט רַעַם / הֶעָם אֲשֶׁר זָעַם (מלאכי א' ד')

רוֹדֵף אַחַר הַלֵּב יָחַם / תִּמְיֵד בִּי מִתְּגוֹז וּמִתְלַחֵם / אֲכָלִי עֲמִי אֲכָלוּ לָחֵם (תהלים י"ד ז')

אל תרחק ממני

שׁוֹפֵךְ דָּמוֹ לֹא כִסָּה / נָתַן יַעֲקֹב לְמִשְׁפָּה / וְאֲכָלְיוּ עֲוֹנוֹ יִשְׂאָ (ויקרא י"ח)

תוֹעֵי רוּחַ כְּלוֹ / רַעֲיִתְךָ בְּהִלּוֹ וְשִׁכְלוֹ / וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֵאָכְלוּ (ויקרא ו' ט)

אל תרחק ממני

אֵלֵי גּוֹאֲלֵי דָמַי דוֹרֵשׁ / לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שְׂרִישׁ / כָּלָה גְּרֵשׁ יִגְרֵשׁ (שמות י"א א')

פְּנֵה חַיַּת קִנָּה / מְלֻכּוֹתָהּ תִּקַּל מִנָּה מִנָּה / תּוֹצִיא אֶתָּה אֶל מַחוּזֵךְ לְמַחֲנֶה (ע"פ במדבר י"ט א')

אל תרחק ממני

זְהוּהֵיִם. 'גאוה' בלשון ארמי. **לְשׁוֹנֵם מְדַבֶּרֶת גְּבוּהֵיִם**, ומה היא מדברת: **שׁוֹא עֲבַד אֱלֹהֵיִם**. בחינם, כלו' אין שכר לפעולתכם. **מִדְהָהּ**. אמרו חז"ל (שבת קג.) "מדוד והבא", כינוי לאומות העולם שמכבידין מיסים ועולים על ישראל. ורד"ק (ישעיה י"ד, ד) פ' לשון 'דהבא', תרגום של זהב. 'מדהבה' גימטריא 'אדום'. **תִּרְעֵם**. תשברם. **רוֹדֵף אַחַר הַלֵּב יָחַם**. נ"ל שרמז בכאן לשני נביאי השקר המפורסמים, שהאחד היה בן הזונה - שהלה מתחמם ורודף אחר הזנות, והשני ג"כ הביא הרמב"ם בספר המדע שהיה שטוף בזימה. ס"א רודף אחר' בלב יחם, כלו' רודפים אחרינו בחמימות לב ובחרי אף. **שׁוֹפֵךְ דָּמוֹ לֹא כִסָּה**. כלו' באכזריות לב ביד רמה. **כִּילּוֹ רַעֲיִיתְךָ**. השחיתו את ישראל, רעייתו של הקב"ה. פנה. תפנה מן העולם, לשון "ואנכי פיניתי הבית" (בראשית כד, לא). **חַיַּת קִנָּה**. זה אדום, שנמשל לחזיר הבר שדר בין הקנים. **תִּקַּל מִנָּה מִנָּה**. פסוק הוא בדניאל (ה, כה) "מנא מנא תקל ופרסין", והוא לשון מגיין ומשקל; כלו' ימנה הקב"ה זמן מלכותם - ויושלם, וישקול מספר עוונותיהם - ויצאו חייבים.

רומה יחד תציתנה / לירכתי בור תלשפתנה / ענה ענה תשיתנה (ע"פ יחזקאל כא לב)

יען משכתני בעבדות / נשפטי בכל מיני מרדות / הקצור קצרה קרה מפרדות (ע"פ ישעיהו ג ב)

אל תרסק ממני

משכני בעלו משפטם / לתבנית כל בוטם / משכות כסיל תפתח (איוב לח לא)

ברבים רחמיה שוב / לנשכח כמת מלב חשוב / אל אהנת אבותיו שוב (ויקרא כה מא)

אל תרסק ממני

נדעתי כי לא לצמיתות / נמכר עמך לחליטות / אי זה ספר כריתות (ישעיהו ג א)

צא ונחשב עם קונם / מה מכרם ומה קנינם / כי לקח עמי חנם (ישעיהו גב ה)

אל תרסק ממני

חושה להשעיר בשעיר / ברפת אב תעיר / ורב יעבד צעיר (בראשית כה ג)

קרן עמך תרים / תקפץ קץ ותערים / מדלג על אסד הקרים (שה"ש ב ח)

אל תרסק ממני

רומה. הקב"ה, שהוא שוכן מרומים. יחד תציתנה. ישרוף ויבעור כל האומות יחד; ולשון פסוק הוא בישיעה (כ),

ד "אציתנה יחד". לירכתי בור. יהיו אסורים ושבויים בבור תחת ידינו. תשפתנה. תושיבה, לשון שפיתת

קדירה'. ענה ענה. פירש"י חורבן אחר חורבן, ופסוק הוא ביחזקאל (כא, לב). תשיתנה. בפסוק (שם) כתיב

"אשימנה", כמו "שית" (שמות י, א) - 'שימי'. משתטח לתבנית כל. באומות אדום מדבר, שהם משתחוים לתבנית

כמה דברים, ובוטחים בהם. מושכות כסיל תפתח. עול הגלות, שמושכי עלינו האומות שהן כסילים

המשתחוים להבל וריק, אותו העול תפתח. ברבים רחמיה. בשביל רחמיך הרבים תשוב לעמך ישראל, שהן

נשכחים כמת מלב. ומצינו ב' משמשת כמו 'בשביל', כדפירש"י "ולא ביד חזקה" (שמות ג, ט) - "ולא בשביל שידו

חזקה". לצמיתות. לשון דבר הנקשר ומחובר, כמו 'צומת הגידין' (חולין ד, ו); כלו' לעולם. וכן 'לחליטות'. חושה

להשעיר בשעיר. ימהר להביא פורענות כמו רוח סערה על בני שעיר. "והלך בסערות תימן" (זכריה ט, יד) פירשו

חז"ל (ע"י ר"ה לב) על אדום לעתיד. ברכת אב תעיר. תעורר ברכת יצחק אבינו, שבירך את יעקב בנו ואמר לו "הוה

גביר לאחיק" (בראשית כו, כט). ועוד נאמר לרבקה ברוח הקודש ע"י שם בן נח "ורב יעבד צעיר" (בראשית כה, כג). קרן

עמך. לשון תוקף וגדולה. תקפץ קץ. תדלג ותמהר. ותערים. לשון ערמה, כלו' תחכים לדלג הקץ ולחשוב

מזמן קדמון, ולקרב הגאולה; כמו במצרים, שהייתי נואש לעמוד שם ארבע-מאות שנה, ודילג הקב"ה למנותם

משנולד יצחק. פירוש אחר: לשון "ערימת חיטים" (שה"ש ז, ג) או "נערמו מים" (שמות טו, ח), כלו' יקפל הזמן ויקרב

הגאולה. מדלג על אחד ההרים. כלו' ידלג ישרה שכינתו על המיוחד שבהרים - זה הר המוריה. או בזכות

האבות שנקראים 'הרים' (ר"ה יא); ו'אחד ההרים' זה אברהם המיוחד שבאבות, שנאמר (יחזקאל לג, כד) "אחד היה

אברהם", והקריב את בנו "על אחד ההרים" (בראשית כב, ב).

חֲשַׁבְתִּי עֵדֶן עֲדָנִים / עֵינֵי כְּלוֹת לְזַמְנִים / לְפִי רֵב הַשָּׁנִים (ויקרא כה טז)

זַמְתִּי לְקֶץ זֶה אֵין חֶקֶר / וְהָיָה לַעַת הָעָרֵב יִהְיֶה בְּקֶר / נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר (ש"א טו כט)

אל תרחק ממני

קוֹיִתִּי לוֹ אֲצַא בִּיּוֹבֵל / וְיִסַּר שְׁכָמִי מִסֶּכֶל / וְהָיְתָה צִיצִת נֹבֵל (ישעיהו כח ז)

וְקָרַן נִגְהָ כְּאוֹר צְהָרִים / לְנִדְחֵי יְהוּדָה וְאֶפְרַיִם / וּכְיוֹם צֵאתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (ע"פ מִיכָה ז טו)

אל תרחק ממני

עֲזַרְתָּ אֲבוֹתֵינוּ אִתָּהּ הוּא מַעֲלָם וְכוּ'

זמותי. חשבתי. והיה לעת הערב יהיה בוקר. לעת הצרה הגדולה יהיה בוקרו של משיח. **נצח ישראל**. הני' בצירי, לשון 'ניצוח'; זה הקב"ה שהוא חזקן של ישראל. **והיתה ציצת נובל**. פסוק הוא בישעיה (כה, ז); יהיה כל חמדת האומות וכל תפארתם כציץ העשב, שהוא יפה בתחילת צמיחתו, וכשהרוח נושבת בו הוא נובל. **וקרן נוגה כאור צהרים**. לשון פסוק הוא בחבקוק (ג, ז), ו'קרן' לשון אור גדול כמו "קרן עור פניו" (שמות לד, כט); על שם העתיד, שיהיה אור החמה שבעתיים כאור שבעת הימים. או ירמוז גם כן על שם הגאולה והשמחה שלעתיד, ומכנה השמחה בשם 'אור'. **וחתום בסוף הפיוט 'אפרים בר יצחק חזק'**.

גאולה

צור ישראל קומה בעזרת ישראל, ופדה כנאמך יהודה וישראל גאלנו יי צבאות שמו קדוש ישראל:

אם זו שבת פרשת בהר, אומרים במקום גאולה זו את הגאולה 'יקוש בעניו'; ואם השבת הקודמת היתה פרשת בהר, אומרים במקום גאולה זו את הגאולה 'שודים נדודים'.

סימן: שלמה

לאל אלי כמה אצל
ועד אן תמשוך גלות החל
ובני רחל גוזזים כרחל
נאני בכל זאת תמיד אצל
הוחילי ענינה לפוקד ומחל
כי לא לעולם בך אני בוחל
עוד מעט וקהיית לי נאני לך

יי מלך יי מלך
אמרו לציון יי ימלך
הנה מלכך יבא לך

שכולה אכולה למה תבכי
הנאש לבך מאשר תחכי
קצי נמשך וארף חשכי
הוחילי ענינה כי
עוד מעט, כי
אשלח מלאך לפנות דרכי
ועל הר ציון אסוף מלכי

יי מלך יי מלך
אמרו לציון יי ימלך
הנה מלכך יבא לך

שכולה. המפלת נפלים או קוברת בניה נקראת 'שכולה', ועל שם זה נקראת ארץ ישראל וגם כנסת ישראל 'שכולה' מבניה. **אכולה.** שאוכלים אותה האומות, וגוזלין אותה מכל צד. **למה תבכי.** בא הקב"ה ומנחם את ישראל, ומדבר על ליבם לאמר 'למה תבכי?'. **הנאש ליבך.** בתמיהה; הנתייאשת מאשר תקווי לימות הגאולה? ואז משיבה כנסת ישראל ואומרת: 'איך לא אתייאש, והלא קץ הגאולה ארוך כל כך, וחושך הגלות ארך עלי'. **הוחילי ענייה.** זו היא תשובת הקב"ה. **אשלח מלאך.** זה אליה, שנאמר (מלאכי ג, כג) "הנה אנכי שולח לכם את אליה וגו'". **אסוף מלכי.** אשים עלייך מלך המשיח לנשיא ולקצין. 'אסוף' לשון 'נסיכי מדין' (יהושע יג, כא). **גלות החל.** פסוק הוא בעובדיה (א, ט); פירש"י לשון 'חיל' - גלות החל הזה, פירוש אחר: לשון גלות הגיא הזה. **בוחל.** לשון מיאוס, כמו "ונפשי בחלה בי" (זכריה יא, ח).

מְתִי יִקְרַב וַיִּגִיעַ הַתּוֹר
סְתוּם וְחֵתוּם מְתִי תִפְתּוֹר
אַרְמוֹן וְרִים מְתִי תִסְתּוֹר
הוֹחִילִי עֲנִיָה לְמַחְסָה וּלְמַסְתּוֹר
כִּי עוֹד יֵשׁ לָךְ מִרְפָּא וּמַעֲתוֹר
וַיִּפְרַח עוֹד כִּפְתּוֹר כְּיוֹם אֵי כִפְתּוֹר
וַיִּצְיֵן בְּמַצְחָךְ צִיץ אֲשֶׁר נִשְׁלַף

יְיָ מְלֹךְ יְיָ מְלֹךְ
אֲמַרוּ לְצִיּוֹן יְיָ יְמֹלֵךְ
הִנֵּה מִלְכָּךְ יָבֵא לָךְ

הַמוֹנֵי לְפָנַימִּים כָּאֶחָת נִטְבָּע
מִנּוֹף וּבְכָל בְּקָרוֹב נִתְבָּע
הָיוֹת אֲנִי עוֹד כְּעֵיט נִצְבָּע
נִקְבְּצוּ עָלַי שָׂרִים אַרְבַּע
וְאָכַל בְּשָׂרִי וְעוֹד לֹא נִשְׁבָּע
הוֹחִילִי עֲנִיָה לְצוֹר אֲשֶׁר נִשְׁבָּע
כִּי בֹא יָבֵא דוֹד אֲשֶׁר הִלָּךְ

יְיָ מְלֹךְ יְיָ מְלֹךְ
אֲמַרוּ לְצִיּוֹן יְיָ יְמֹלֵךְ
הִנֵּה מִלְכָּךְ יָבֵא לָךְ

בְּגִלְל אֲבוֹת תּוֹשִׁיעַ בְּנִימִים, וְתִבְיָא גְאֻלָּה לְבְנֵי בְנֵיהֶם. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ גְאֻל יִשְׂרָאֵל.

ויגיע התור. זמן הגאולה. **תסתור.** תהרוס ותשבר ארמונות האומות. **למחסה ולמסתור.** לשבע חופות שיושיב בהן את ישראל, כמו שכתוב בישעיה (ד, ה) "וסוכה תהיה וכו' ולמחסה ולמסתור וגו'". **מרפא ומעתור.** רפואה וברכת שלום, ולשון פסוק הוא בירמיה (ג, ה) "וגיליתי להם עתרת שלום". **ויפרח עוד כפתור.** כנסת ישראל, שנשאה חן בעיני הקב"ה ככפתור ופרח. **כיום אי כפתור.** כיום צאתך ממצרים, שנקראו 'כפתורים' כמו שנאמר (בראשית י, יג) "ומצרים ילד וגו'". 'אי כפתור' - מחוז כפתור. [ופ"ז: שיצמיח לנו ישועה כשיבא על אומות העולם, כיום שבא על יושבי כפתור וכו' (ע"י ירמיה מז, ז); ופ"י ראשון עיקר]. **ויציץ במצחך ציץ.** ופרח במצחו של אהרון ציץ הזהב, שתשוב העבודה לירושלים כימי עולם. או ירמוז לכתר מלכות בית דוד. **המונני לפנים כאחת נטבע.** נשתקעו מיד בגלות, בפעם אחד ובמקום אחד, והיו קרובים להגאל. **בקרוֹב נִתְבָּע.** תבע הקב"ה את עלבונם וגאלם מידם. **כעֵיט נִצְבָּע.** אבל בגלות הזה אני כעֵיט נצבע; פ"י בעוף שהוא צבוע ומגואל בדם, וכל העופות נאספים עליו. דבר אחר: עוף אחד יש לו צבעים הרבה, וכל העופות נאספים לאוכלו לפי ששונאים אותו; כך בזה הגלות, נאספו עלי כל האומות וגרשוני, והנני מפוזר בכל העולם. **לא נִשְׁבָּע.** לשון 'שובע'. **וחתום בראשי** החרוזות 'שלמה'.